

Zahradník Šikula radí...

Jak správně kompostovat?

Příprava správného kompostu je proces, ve kterém sem tam občas chybujeme. Aby se tak nestalo a kompost jsme mohli využívat účelně, tj. jako nejlevnější hnojivo, které je hned po ruce, trochu si tento proces upřesníme.

Správně uzrálý kompost nám slouží jako trvalý zdroj plodnosti a rostlinám dodává humus bohatý na živiny. Zároveň představuje vcelku účelné zbavování rostlinného odpadu, ať již ze zahrady nebo z kuchyně.

Je-li to možné, kompost umístíme do zásobníku, tzv. kompostéru. Jedná se o zásobníky ze dřeva nebo plastu, které lze zakoupit v každém zahradním centru či ve stavebninách. Kompostér umístíme do polostínu, nikoliv na místo, kde celý den praží slunce či je zde hluboký stín. Aby docházelo ke správnému tlení a získali jsme hmotu nabitou živinami, musí být splněny tři podmínky: teplo, dostatečná vlhkost a kyslík. Pokud některá z těchto složek chybí, kompost spíše zahnívá a dochází v něm k množení plísní.

První, použitelný, tzv. surový kompost, vzniká již zhruba po 2 až 4 měsících. Plně vyzrálý kompost ale vzniká nejdříve po 6-ti až 12 měsících, někdy i více. Tmavý, vyzrálý kompost voní jako čerstvá lesní půda. Pokud si nejste jisti, zda je kompost skutečně vyzrálý, existuje jednoduchý způsob, jak to zjistit, tzv. zkouška s řeřichou, která je velmi citlivá na obsah živin. Do mělké misky s kompostem vysejeme řeřichu. Semínka lehce zamáčkne, kompost navlhčíme a dáme na světlé místo při teplotě asi 18°C. Když po 3 až 4 dnech semínka vyklíčí, kompost lze použít. Jestliže listy zůstanou dalších 6 až 18 dnů zelené, je kompost dobře vyzrálý. Pokud listy zežloutnou či zhnědnou, jedná se o ještě čerstvý kompost s příliš vysokým obsahem živin.

Základem správného kompostu je vrstvení a promíchávání. Nejrychleji dobrý kompost získáme tak, že mícháme měkký odpad, který smísíme s hrubším materiálem a vše správně navrstvíme. Větve z prořezu dřevin nebo silné stonky trvalek je nutno nejprve pořádně rozmělnit. Větší materiál lze použít pouze do spodní vrstvy kompostu. Posečenou trávu je dobré, kvůli zahánění, nechat zavadnout a smísit s hrubším materiálem. Posečená tráva, zbytky zeleniny nebo kuchyňské zbytky jsou bohaté na dusík, proto je velmi výhodné smíchat tyto složky s těmi, které obsahují jiné živiny.

Jako základ rozložíme asi 20-30 cm vrstvu posekaných větví nebo jiného neskladného odpadu, poslouží k odvodňování. Na tuto vrstvu pak vrstvíme dobře promísený odpad ve 20 až 30 cm vrstvách a vždy je prokládáme zhruba 5-ti cm vrstvou zahradní zeminy nebo již vyzrálého kompostu. Na ni lze nasypat trochu vápna a pokud je výchozí materiál chudý na živiny, také lze přidat rohovinové piliny. Poslední vrstvu tvoří zemina. Kompost vrstvíme max. do výšky 150 cm.

Zemina nebo kompost, kterou přidáváme, obsahují řadu mikroorganismů, které pomáhají s rozkladem hmoty. V případě, že nemáte dostatek zeminy nebo kompostu, stejnou službu nám udělají také tzv. urychlovače kompostu neboli startéry. Pokud nemáte v půdě dostatek žížal, které udělají velký kus práce, lze zakoupit také živé červy do kompostu.

Jakmile kompost viditelně sedne, můžeme ho převrstvit na druhou hromadu. Natlelý materiál se tak důkladně promíchá a dojde k jeho provzdušnění. Při dlouhém suchu je dobré kompost prolévat, naopak při setrvalých deštích kompost přikryjeme fólií před silným zamokřením.

Chcete-li živin z kompostu využít a pěstovat zde nějakou rostlinu, vysaďte ji vedle kompostu, přímo v něm by totiž odebírala mnoho živin.

Napůl rozložený, čerstvý kompost využíváme jako základní hnojení před výsevem či výsadbou, na zimu jej lze rozházet a na jaře mělce zapracovat do půdy, dále k nastýlání mezi rostliny, které jsou náročné na živiny, k dřevinám. Čerstvý kompost má oproti vyzrálému větší množství snadno rozpustných živin a jiné přeměněné látky, např. organické kyseliny. Proto není vhodné používat ho na choulostivější a mladé rostliny.

Vyzrálý kompost naopak rostliny lépe snášejí a lze ho použít k prakticky jakémukoli zlepšování půdy, nastýlání a hnojení.

Hojně se také jako hnojivo využívá tzv. kompostový výluh, který se mj. aplikuje jako prevence proti houbovým chorobám např. u rajčat, okurek, jahod a růží. Lze jej připravit tak, že hotový kompost zředíme vodou v poměru 1:10 a promícháme. Týden necháme stát a denně promícháváme. Nakonec ho přecedíme přes jemné síto, znovu zředíme vodou (1:10) a tímto extraktem ve 3 až 4 denních intervalech několikrát postříkáme ohrožené rostliny a půdu.

Co tedy patří do kompostu? Rostlinný, zahradní odpad všeho druhu, kuchyňský odpad (také kávová sedlina a čajové lístky), banánové slupky a kůra citrusů (v malém množství, hrozí plesnivění), chlévská mrva, sláma, novinový papír, kartony (v rozumném množství), dřevěný popel.

Do kompostu naopak nepatří: nemocné rostliny a jejich části, plevel se semeny, zbytky prostředků na ochranu rostlin, plesnivý kuchyňský odpad, odpad z masa a kostí, oleje a tuky, podestýlka z chovu domácích zvířat (kočkolit) či trus domácích zvířat, obsah sáčků z vysavače, nedopalky cigaret, barevně potiskovaný nebo hlazený papír, popel z briket a uhlí.

Dostatek kvalitního a vyzrálého kompostu a příjemné svátky.

Ing. Jiřina Neckářová, Ph.D.

www.zahradniksikula.cz